

Dominik Gabor¹

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Wydział Prawa i Administracji

ORCID: [0000-0003-3405-4026](https://orcid.org/0000-0003-3405-4026)

Inline linking i framing w świetle prawa autorskiego

Inline linking and framing under copyright law

Streszczenie

Postępowanie toczące się przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie o sygnaturze akt C-392/20, kolejny raz podejmuje temat linkowania w prawie autorskim. We wskazanej sprawie Trybunał dokona jednoczesnej analizy *inline linkingu* i *framingu* w prawie autorskim, co przełoży się na istotne orzeczenie dla tych najpopularniejszych sposobów udostępniania w sieci Internet. Wobec tego niezwykle interesujące wydają się wnioski wypływające z opinii Rzecznika Generalnego wydanej dla potrzeb przedmiotowego postępowania, która stanowi pomoc w orzekaniu przez Trybunał. W związku z powyższym kluczowe jest, aby przedstawić wskazane zagadnienie *inline linkingu* i *framingu*.

Podstawą niniejszego artykułu jest prezentacja *inline linkingu* i *framingu* w świetle prawa autorskiego poprzez: zdefiniowanie wskazanych pojęć, analizę dotychczasowych judykatów Trybunału Sprawiedliwości oraz orzeczeń sądów polskich, a także za pomocą wskazań doktryny prawa autorskiego. Ponadto w treści artykułu zostały zaprezentowane kluczowe wnioski wypływające z opinii Rzecznika Generalnego w sprawie C-392/20. Opracowanie przedstawia również znaczenie orzeczenia, które zostanie wydane w związku ze wskazaną opinią, dla *inline linkingu* i *framingu* w prawie autorskim.

Słowa kluczowe

inline linking, framing, Internet, udostępnienie, prawo autorskie, TSUE, opinia Rzecznika Generalnego

Abstract

The proceeding pending before the Court of Justice of the European Union, the case file number C-392/20, once again takes up the subject of linking in copyright law. In this case, the Court of Justice will conduct a simultaneous analysis of inline linking and framing in copyright law which will result in a significant ruling for the most popular ways of sharing in the Internet. Therefore, the conclusions from the Advocate General's opinion, issued for the purposes of above-mentioned proceeding, seem to be extremely interesting and the Advocate General's opinion will help the Court of Justice to adjudicate. Therefore, it is crucial to present the indicated issue of inline linking and framing.

The basis of this article is the presentation of inline linking and framing in the light of copyright law by: defining indicated terms, analyzing the existing judicature of the Court of Justice and the judg-

¹ Autor jest studentem V roku Prawa na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach; e-mail: dominikgabor97@gmail.com.

ments of Polish courts, as well as using the indications of the copyright law doctrine. Moreover, the article presents the key conclusions drawn from the opinion of the Advocate General in case C-392/20. The study also presents the significance of the decision to be issued in connection with the indicated opinion for inline linking and framing in copyright law.

Keywords

inline linking, framing, Internet, sharing, copyright law, CJEU, opinion of the Advocate General

1. Wstęp

Linki, odnośniki, hiperłącza – na tych cyfrowych odwołaniach opiera się cała sieć Internet. Dzięki nim internauci są w stanie sprawnie poruszać się po Internecie, szybko wyszukiwać źródła informacji, a także cytować utwory, które zostały w Internecie udostępnione. Biorąc pod uwagę globalny zasięg tego medium, nie dziwi fakt, że problematyką udostępniania utworów chronionych w Internecie, w tym również problematyką linkowania, od pewnego czasu zajmuje się Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który już kilkakrotnie wypowiadał się na ten temat²³. Ciekawe i jak się wydaje – również przełomowe, jawią się wnioski zawarte w niedawnej opinii Rzecznika Generalnego Macieja Szpunara w sprawie C-392/20 – *Verwertungsgesellschaft Bild-Kunst/Stiftung Preußischer Kulturbesitz*, która została opublikowana dnia 10 września 2020 roku⁴.

Zagadnienie linkowania jest niezwykle istotne w świetle prawa autorskiego, ponieważ niejednokrotnie udostępniane w ten sposób będą utwory chronione, do których prawa, które przysługują co do zasady twórcom⁵, są chronione ustawodawstwem prawn-autorskim. Prawo autorskie w Unii Europejskiej jest stanowione poprzez pryzmat zasady

² Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 4 października 2011 r. w sprawach połączonych C-403/08 i C-429/08, ECLI:EU:C:2011:631, wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 lutego 2014 r. w sprawie C-466/12, ECLI:EU:C:2014:76; postanowienie Trybunału z dnia 21 października 2014 r. – *BestWater International GmbH* w sprawie C-348/13, ECLI:EU:C:2014:2315; wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 8 września 2016 r. w sprawie C-160/15, ECLI:EU:C:2016:644; wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie C-610/15, ECLI:EU:C:2017:456; wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 7 sierpnia 2018 r. w sprawie C-161/17, ECLI:EU:C:2018:634.

³ Choć z perspektywy globalnej sieci Internet należy wskazać na fakt, iż w podejściu do aspektu linkowania pojawiły się różnice w orzecznictwie europejskim w porównaniu do orzecznictwa amerykańskiego, co sprawia, że nie w pełni kompatybilne są podejścia sądów europejskich i amerykańskich do sytuacji linkowania materiałów chronionych przez prawo autorskie i *copyright law*, zob. E. Klaris, A. Bedat, *Copyright liability for linking and embedding an E.U. versus U.S. comparison and guide*, Nowy Jork 2018, <https://klarislaw.com/wp-content/uploads/klarislaw-copyright-liability-for-linking-and-embedding.pdf> [dostęp: 02.01.2021]; zob. również S. McGovern, *Aereo, In-line Linking, and a New Approach to Copyright Infringement for Emerging Technologies*, „The Catholic University Law Review” 2015, Volume 64, Issue 3, <https://scholarship.law.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3331&context=lawreview> [dostęp: 02.01.2021].

⁴ Całość opinii można znaleźć na stronie InfoCuria: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=230872&pageIndex=0&doclang=pl&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=6298849> [dostęp: 07.10.2020], dalej: „opinia w sprawie C-392/20”.

⁵ Choć mogą też innym podmiotom, np. pracodawcy czy producentowi.

terytorialności. Oznacza to, iż główne regulacje dotyczące prawa autorskiego są przyjmowane na poziomie krajowym i to państwa członkowskie samodzielnie decydują o kształcie swoich prawnoautorskich aktów normatywnych⁶. Z racji na wspólne korzenie – zwłaszcza francuskie, akty prawne dotyczące prawa autorskiego są zbliżone w swoich podstawach, choć różnią się systematyką i podejściem do uregulowania poszczególnych zagadnień⁷. Dla Polski kluczowym aktem normatywnym jest ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych⁸, która stanowi podstawę polskiego prawa autorskiego i reguluje wiele zagadnień, choć niektóre są uregulowane poprzez inne akty prawne⁹. Nie zmienia to jednak faktu, że Unia Europejska wywiera wpływ na kształt regulacji prawnoautorskich w państwach członkowskich ze względu na swoje działania w zakresie zbliżania systemów prawnych swoich członków. Jednakże Unia opiera swoje działania na dyrektywach, które nie są bezpośrednio obowiązujące, a jedynie wskazują na cele, które zamierzają osiągnąć, przy czym środki do ich osiągnięcia mają dostosować same państwa członkowskie. Dyrektywy dotyczą najczęściej pewnych wycinków prawa autorskiego¹⁰, do rzadkości należą te regulujące większe obszary zagadnień¹¹. Dyrektywy unijne oczywiście również wpływają na polskie regulacje, czego dowodem są nowelizacje ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych¹². W związku z tym, iż dyrektywy służą za podstawę zmian w ustawodawstwach krajowych – kluczowe dla praktyki stosowania przepisów, mających swoje uregulowanie w prawie europejskim, jest wzięcie pod uwagi wskazań zawartych w orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Trybunał, dokonując wykładni przepisów dyrektyw unijnych, wpływa na rozumienie konkretnych regulacji krajowych, co przekłada się na praktykę ich stosowania nawet pomimo zasady terytorializmu.

⁶ W tym miejscu należy zaznaczyć, iż istnieją również akty rangi ponad europejskim – akty międzynarodowe, które regulują zagadnienia prawa autorskiego, np. konwencja berneńska o ochronie dzieł literackich i artystycznych z dnia 9 września 1886 r. Jednakże z racji na to, iż niniejsze pracowanie skupia się jedynie na europejskim i krajowym porządku prawnym – akty międzynarodowe nie stanowią przedmiotu głębszej analizy.

⁷ Na przykład pola eksploatacji w niektórych państwach są uregulowane w ramach specjalnych katalogów mieszczących się w jednej jednostce redakcyjnej, a w niektórych poszczególne pola są rozbite na kolejne artykuły.

⁸ Dz.U. z 2019 r. poz. 1231, z 2020 r. poz. 288, dalej: „pr. aut.”.

⁹ Na przykład wizerunek sportowca reprezentacyjnego został uregulowany w ustawie z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz.U. z 2020 r. poz. 1133).

¹⁰ Na przykład dyrektywa 2006/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej, EUR-Lex-32006L0115.

¹¹ Takim wyjątkiem jest dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE, EUR-Lex-32019L0790.

¹² Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawy o grach hazardowych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1639), która zaimplementowała do polskiej ustawy prawnoautorskiej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/28/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie niektórych dozwolonych sposobów korzystania z utworów osieroconych, EUR-Lex-32012L0028.

2. Dotychczasowa linia orzecznicza Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w zakresie linkowania

Z analizy orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wypływa wniosek, iż Trybunał zajmował się linkowaniem przede wszystkim w kontekście problemu publicznego udostępnienia w rozumieniu dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym¹³. Przedstawiając problematykę linkowania, należy wskazać chronologicznie okoliczności istotne dla oceny, uwzględnione przez Trybunał¹⁴.

Pierwszą okolicznością jest charakter zarobkowy udostępnienia, choć sam Trybunał nie użył tego określenia dla linkowania, ale wskazał na zakres ewentualnego odszkodowania, które będzie należne osobie, która z racji publicznego udostępnienia utworu poprzez linkowanie poniosła szkodę.

Drugą okolicznością był publiczny charakter udostępniania, co zdaniem Trybunału oznacza, że utwór trafia do nieokreślonej i znacznej liczby potencjalnych odbiorców¹⁵. W przypadku linkowania, z uwagi na liczbę użytkowników Internetu i często swobodny dostęp do materiałów zamieszczonych w sieci, spełnienie takiego kryterium jest stosunkowo łatwe.

Trybunał w swojej historii orzeczniczej odwoływał się również wprost do samego linkowania¹⁶. Sam wyrok zostanie szerzej omówiony w dalszych częściach niniejszego opracowania, jednakże w tym miejscu należy zaznaczyć, że wyrok w sprawie C-466/12 był istotnym krokiem w orzecznictwie europejskim, ponieważ przed Trybunał trafiła sprawa, która dotyczyła jednego z podstawowych działań w Internecie – linkowania. Jednakże nie jest to wyrok najlepszy, co zostanie wyjaśnione w innych fragmentach opracowania.

Istotnym wyrokiem dla linkowania jest wyrok wydany w sprawie C-160/15, który również stanowi swego rodzaju podsumowanie osiągnięć Trybunału w zakresie linkowania i publicznego udostępniania w rozumieniu dyrektywy 2001/29. Wydaje się, że kluczowym wskazaniem Trybunału we wspomnianym orzeczeniu jest wniosek, że jeżeli linkowanie następuje w celach zarobkowych, to należy przyjąć domniemanie zawi-

¹³ EUR-Lex-32001L0029, dalej: „dyrektywa 2001/29”.

¹⁴ Zob. również K. Gliściński, art. 50, podrozdz. VII, pkt 18, [w:] A. Michalak (red.), *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, Warszawa 2019 oraz E. Papadaki, *Hyperlinking, making available and copyright infringement: lessons from European national courts*, „European Journal of Law and Technology” 2017, vol. 8, No 1, <https://ejlt.org/index.php/ejlt/article/view/549/733> [dostęp: 03.01.2021].

¹⁵ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 7 marca 2013 r. w sprawie C-607/11, ECLI:EU:C:2013:147, pkt 32.

¹⁶ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 lutego 2014 r. w sprawie C-466/12, ECLI:EU:C:2014:76.

nienia osoby linkującej¹⁷. Nie wydaje się to jednak właściwe stwierdzenie. Po pierwsze, tworzenie domniemania w drodze orzeczenia jest zbyt dużą, zdaniem autora, ingerencją w kompetencje podmiotów stanowiących prawo. Po drugie, takie domniemanie jest krzywdzące dla osób fizycznych. Choć oczywiście należy zwiększać świadomość użytkowników Internetu, co mogą robić w sieci, tak wymuszanie na nich każdorazowej analizy tego, co linkują, jest zbyt dużym obciążeniem. Autor nie neguje, że na przykład influencerzy powinni wiedzieć, co reklamują, jednakże z drugiej strony autor opracowania zdaje sobie sprawę, że często otrzymują oni już gotowe materiały do wstawienia na swoje profile i nie mają wpływu na to, co wyśle im do wstawienia podmiot, z którym współpracują.

Inne wyroki dotyczące linkowania to na przykład: Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 16 listopada 2016 r. w sprawie C-301/15 (publiczne udostępnianie utworów niedostępnych) oraz Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 26 kwietnia 2017 r. w sprawie C-527/15 (publiczne udostępnianie wykorzystujące urządzenie zewnętrzne korzystające z hiperłączy)¹⁸. Trybunał zwracał również uwagę na szczególne aspekty techniczne linkowania. Należy jednak stanowczo nie zgodzić się ze stwierdzeniem, że przesłanka techniczna, czyli linkowanie za pomocą *framingu*, jest bez znaczenia dla publicznego udostępnienia¹⁹, gdyż w dalszych fragmentach opracowania zostanie wyjaśnione, że typy linkowania mają istotny wpływ na jego kwalifikację. Zwłaszcza jest to kluczowe w przypadku *framingu*, który jest bardzo specyficznym sposobem linkowania materiałów w Internecie²⁰.

Pomimo dosyć licznego zbioru orzeczeń Trybunał Sprawiedliwości nie wyjaśnił pewnych kluczowych kwestii związanych z linkowaniem, które stanowią jedne z ważniejszych wskazań Trybunału w judykatach. Choć wejście w publiczne udostępnianie następuje w przypadku, gdy linkujący posiada pozytywną wiedzę, iż dany utwór został udostępniony bez zgody uprawnionego na linkowanej stronie, tak Trybunał nie przedstawił przesłanek pozwalających na stwierdzenie, czy linkujący takową wiedzę posiadał²¹. Trybunał Sprawiedliwości nie wywiódł, w jaki sposób można określić, że zamieszczenie linku nastąpiło w celu zarobkowym²². Wreszcie – nie zostały ustalone czynności weryfi-

¹⁷ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 8 września 2016 r. w sprawie C-160/15, ECLI:EU:C:2017:456, pkt 51, 54 oraz 55.

¹⁸ Więcej informacji o linkowaniu w orzecznictwie europejskim (nie tylko w zakresie orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej) można znaleźć w opracowaniu: R. Markiewicz, *Ilustrowane prawo autorskie*, Warszawa 2018, s. 289–303.

¹⁹ Postanowienie Trybunału z dnia 21 października 2014 r. – *BestWater International GmbH* w sprawie C-348/13, ECLI:EU:C:2014:2315.

²⁰ Por. podrozdz. IV opracowania.

²¹ K. Gliściński, *op. cit.*

²² *Ibidem*.

kacyjne, mające zapewnić zwolnienie się z odpowiedzialności w przypadku linkowania do utworów nielegalnie udostępnionych²³.

3. Opinia Rzecznika Generalnego dotycząca *inline linkingu* i *framingu* w sprawie C-392/20

Opinia Rzecznika została wydana w ramach postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej, które toczy się ze względu na pytanie prejudycjalne Federalnego Trybunału Sprawiedliwości Republiki Federalnej Niemiec, zadane w celu dokonania przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wykładni dyrektywy 2001/29²⁴. Dyrektywa obarcza państwa członkowskie Unii Europejskiej koniecznością zagwarantowania twórcom wyłącznego prawa do zezwalania lub uniemożliwiania jakiegokolwiek publicznego udostępniania ich utworów²⁵. Taka gwarancja winna również obejmować podawanie do publicznej wiadomości ich utworów, w taki sposób, by osoby trzecie miały do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie²⁶.

Stiftung Preußischer Kulturbesitz²⁷ to podmiot zarządzający cyfrową biblioteką – Deutsche Digitale Bibliothek²⁸, mającą być przyczynkiem do wypracowania sieci niemieckich instytucji naukowych i kulturalnych²⁹. Strona internetowa Biblioteki zawiera linki, które odsyłają do zewnętrznych, zdigitalizowanych treści, umieszczonych na stronach internetowych instytucji, które uczestniczą w sieci niemieckich instytucji naukowych i kulturalnych³⁰. Biblioteka przechowuje na swojej witrynie internetowej wyłącznie miniatury (tzw. *thumbnails*) treści zewnętrznych³¹. Verwertungsgesellschaft Bild-Kunst³² to organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, która zajmuje się zarządzaniem w zakresie sztuki wizualnej na terenie Niemiec³³.

²³ *Ibidem*.

²⁴ Opinia w sprawie C-392/20, pkt 29.

²⁵ *Ibidem*, pkt 16 oraz pkt 29.

²⁶ *Ibidem*, pkt 29 w zw. z pkt 34.

²⁷ Fundacja Pruskiego Dziedzictwa Kultury, założona została 25 lipca 1957, jedna z największych instytucji kulturalnych na świecie, źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Fundacja_Pruskiego_Dziedzictwa_Kulturowego [dostęp: 07.10.2020].

²⁸ W skład sieci instytucji wchodzi 30 000 podmiotów, pierwsza pełna wersja Biblioteki została uruchomiona 31 marca 2014 r., źródło: https://en.wikipedia.org/wiki/Deutsche_Digitale_Bibliothek [dostęp: 07.10.2020].

²⁹ Opinia w sprawie C-392/20, pkt 23.

³⁰ *Ibidem*, pkt 24.

³¹ *Ibidem*.

³² VG Bild-Kunst została założona w 1968 r., jest finansowana wyłącznie z własnego przychodu, w jej skład wchodzi ponad 60 000 członków, źródło: <https://www.bildkunst.de/en/vg-bild-kunst/about-vg-bild-kunst> [dostęp: 07.10.2020].

³³ Opinia w sprawie C-392/20, pkt 22.

Strona powodowa domagała się ustalenia, że na stronie pozwanej ciążyło zobowiązanie do przyznania licencji na korzystanie ze zbioru utworów w formie miniatur należących do powoda, bez konieczności umieszczenia postanowienia o zapewnieniu takich środków technologicznych, które będą skutecznie zabezpieczać miniatury utworów lub przedmiotów objętych ochroną przed stosowaniem tzw. *framingu* przez osoby trzecie³⁴. Strona powodowa uznała, że takie wymaganie nie ma podstawy prawnej w prawie autorskim, ze względu na przepisy wdrażające do niemieckiego systemu prawnego dyrektywę Parlamentu Europejskiego 2014/26/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz udzielania licencji wieloterytorialnych dotyczących praw do utworów muzycznych do korzystania online na rynku wewnętrznym³⁵. Wskazane przepisy wdrażające zakładają, że organizacja zbiorowego zarządzania, którą jest Verwertungsgesellschaft Bild-Kunst, jest obowiązana do przyznania licencji na korzystanie z powierzonych jej praw każdej osobie, na godziwych warunkach³⁶.

W swojej opinii Rzecznik Generalny stwierdził, że konieczne jest zezwolenie podmiotu praw autorskich, aby w witrynie internetowej zamieszczać utwory, które pochodzą z innych stron internetowych przy użyciu automatycznych linków, co nosi miano *inline linkingu*³⁷. Jednakowoż zamieszczenie utworów przy wykorzystaniu środka technicznego w postaci *framingu*, przy wykorzystaniu klikanych linków, nie wymaga zezwolenia, jakie jest konieczne dla *inline linkingu*³⁸. Takie stwierdzenie jest konsekwencją udzielenia przez uprawnionego zezwolenia przy pierwotnym udostępnieniu danego utworu³⁹. Brak zezwolenia jest również zasadny wtedy, gdy zamieszczenie w postaci *framingu* ma miejsce, gdy wcześniej odpowiednie zabezpieczenia techniczne zostały ominięte, niezależnie czy zabezpieczenia zostały wprowadzone na podstawie wymogów podmiotów praw autorskich do danych utworów⁴⁰. Ostateczny wniosek Rzecznika to uznanie środków zabezpieczających przed *inline linkingiem* za skuteczne na podstawie dyrektywy 2001/29⁴¹, w przeciwieństwie do *framingu*, który jako niewymagający zgody podmiotu praw autorskich, jest pozbawiony ochrony wynikającej z dyrektywy 2001/29⁴².

³⁴ *Ibidem*, pkt 25.

³⁵ EUR-Lex-32014L0026, dalej: „Dyrektywa 2014/26”.

³⁶ Opinia w sprawie C-392/20, pkt 21, pkt 27.

³⁷ *Ibidem*, pkt 119 oraz pkt 139.1.

³⁸ *Ibidem*, pkt 139.2.

³⁹ *Ibidem*, pkt 136.

⁴⁰ *Ibidem*, pkt 132 oraz pkt 139.2.

⁴¹ *Ibidem*, pkt 139.3.

⁴² *Ibidem*, pkt 136.

4. Definicje linkowania, *inline linking* oraz *framingu*

Zanim jednak będzie możliwe przejście do rozważań szczegółowych, należy wyjaśnić, czym jest linkowanie, *inline linking*, a także *framing*. Zasada działania tych środków udostępnienia w Internecie posłuży do wyprowadzenia dalszych wniosków, m.in. w zakresie prawidłowości opinii w sprawie C-392/20 i weryfikacji zasadności wymagania zezwolenia dla konkretnych typów linkowania.

Linkowanie jest to optymalizacja widoczności strony, która polega na stworzeniu odsyłaczy, które przekierowują użytkownika na określona stronę, co zwiększa jej pozycjonowanie w rankingu⁴³. Im więcej kliknięć w odnośniki do strony, tym lepsza jest jej pozycja w ukazanych wynikach przy wyszukiwaniu informacji, z którym dana strona internetowa została powiązana przez wyszukiwarkę internetową⁴⁴. Samo linkowanie wzięło się od linku (inaczej zwanego: hiperłączem, odsyłaczem, odnośnikiem⁴⁵), który stanowi odwołanie do innego miejsca⁴⁶, którym może być inny dokument, inna strona internetowa, a także miejsce w tym samym dokumencie czy na tej samej stronie internetowej. Linki składają się z następujących elementów: adresu strony, do której odnośnik odsyła, tekstu, który użytkownik definiuje jako link oraz sposobu otwarcia strony (w nowym lub dotychczasowym oknie przeglądarki)⁴⁷. Linki można podzielić ze względu na wiele kryteriów⁴⁸. Dla stanu faktycznego, będącego przedmiotem opinii Rzecznika, kluczowe są żywe linki zewnętrzne. Żywe linki to takie, które prowadzą do określonego materiału⁴⁹, a mianem linku zewnętrznego określa się taki link, który prowadzi do materiału zamieszczonego na innej stronie internetowej niż ta, na której znajduje się odsyłacz.

Dla uproszczenia oraz dla potrzeb prawa autorskiego należy linkowanie zdefiniować jako sposób udostępnienia lub rozpowszechnienia utworu, który polega na wstawieniu w treści dokumentu lub strony internetowej odesłania do utworu, który pierwotnie został udostępniony w innym miejscu w sieci Internet. Koresponduje to z dotychczasowym rozumieniem linkowania, które przedstawił już w swoim orzecznictwie Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej⁵⁰, określając linkowanie jako czynność, która polega na udostępnianiu klikanych linków, zapewniających dostęp do chronionych utworów⁵¹. Wspomniane orzeczenie Trybunału nie rozróżnia jednak typów linkowania, na które

⁴³ Por. <https://pl.wikipedia.org/wiki/Linkowanie> [dostęp: 09.10.2020].

⁴⁴ Por. *ibidem*.

⁴⁵ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Hiperłącze> [dostęp: 09.10.2020].

⁴⁶ Por. *ibidem*.

⁴⁷ <https://marketingwsieci.pl/sownik-e-marketingu/link/#> [dostęp: 09.10.2020].

⁴⁸ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Hiperłącze> [dostęp: 09.10.2020].

⁴⁹ W odróżnieniu do martwego linku – https://pl.wikipedia.org/wiki/Martwy_link [dostęp: 09.10.2020].

⁵⁰ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 lutego 2014 r. w sprawie C-466/12, ECLI:EU:C:2014:76, pkt 18.

⁵¹ *Ibidem*.

to typy słusznie powołuje się Rzecznik w swojej opinii. Brak rozróżnienia typów linkowania i samych linków był już podnoszony w polskiej doktrynie⁵². Jest to tym bardziej istotne, ponieważ, jak Rzecznik wskazał w opinii w sprawie C-392/20, typ linkowania wpływa na sytuacje podmiotów udostępniających utwory chronione poprzez linkowanie, uzależniając zastosowanie określonych typów od zezwolenia podmiotu praw autorskich. Sytuację różnego sposobu linkowania można porównać do różnych technik zwielokrotniania utworu⁵³, które to techniki wpływają na rozróżnienie pól eksploatacji utworu. Rzecznik w swojej opinii w ramach przedmiotowego stanu faktycznego wskazuje przede wszystkim na dwa typy linkowania: *inline linking* oraz *framing*.

Inline linking, znany również pod nazwą *hotlinking*, zakłada, że link tego typu przechwytuje obraz z innej strony internetowej i pokazuje go w miejscu wybranym przez zamieszczającego link⁵⁴. Co warto wskazać – nie jest to kopiowanie elementu z innej strony, a jego przechwycenie i pokazanie na stronie z *hotlinkiem*. Materiał, do którego odsyła link, pokazuje się wraz z otwarciem danej strony internetowej⁵⁵. Rzecznik w swojej opinii określa *hotlink* jako link automatyczny⁵⁶. Wydaje się, biorąc pod uwagę charakterystykę linków, że jest to nazwa prawidłowa. Oczywiście przed przechwyceniem elementu jest potrzebne jakieś działanie – wejście na stronę, ale po otwarciu witryny link automatycznie wykonuje zaprogramowane działanie – nie jest konieczne kliknięcie w niego.

Framing to zestawienie ramek⁵⁷, okien, które pokazują inny materiał, np. obrazy, filmy czy dokumenty⁵⁸. *Framing* różni się od *hotlinkingu* tym, że nie przechwytuje żadnego materiału i nie umieszcza go bezpośrednio na stronie, co mogłoby wskazywać, że dany materiał został pierwotnie umieszczony na stronie, gdzie zastosowano taki typ linkowania, *framing* nie kopiuje też żadnej treści⁵⁹. Jest to taki odsyłacz, który w oknie pokazuje materiał z serwera strony internetowej, do której *framing* odsyła⁶⁰. *Framing*

⁵² M. Stawiński, *Linki internetowe do chronionych utworów a publiczne udostępnienie utworu – glosa – C-466/12*, „Monitor Prawniczy” 2015, nr 2, s. 99. Inne wady tego orzeczenia przedstawia również Ryszard Markiewicz: *idem*, *Zdezorientowany prawnik o publicznym udostępnianiu utworów*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej” 2016, nr 4, s. 5–37, rozdz. I, pkt 5.

⁵³ Choć polska regulacja prawa autorskiego zawiera w art. 50 pojemną „technikę cyfrową”, tak w warunkach rynkowych często zdarza się ograniczenie pola eksploatacji do wybranych rodzajów technik cyfrowych. Na marginesie można zaznaczyć, że technika cyfrowa nie jest trafnym sformułowaniem, ponieważ jest na tyle pojemna, że może pochłaniać również te techniki, które dopiero mogą powstać lub się wykształcić z obecnego poziomu technologicznego, a to będzie niezwykle problematyczne z uwagi na art. 41 ust. 4 pr. aut.

⁵⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Inline_linking [dostęp: 09.10.2020].

⁵⁵ Por. *ibidem*.

⁵⁶ Opinia w sprawie C-392/20, pkt 10.

⁵⁷ Stąd wzięła się nazwa, od angielskiego słowa *frame*, czyli „rama”.

⁵⁸ Por. https://en.wikipedia.org/wiki/Copyright_aspects_of_hyperlinking_and_framing [dostęp: 09.10.2020].

⁵⁹ Por. *ibidem*.

⁶⁰ *Ibidem*.

umożliwia również możliwość przeniesienia użytkownika do danej witryny internetowej, z której pochodzi pokazywany materiał. Można to porównać do takiego działania, które otwiera nowe okno przeglądarki w ramach już otwartego okna. Na tej metodzie bazuje np. Google Grafika⁶¹.

5. Znaczenie orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydanego w związku z opinią w sprawie C-392/20

Orzeczenie, które zostanie wydane w tej sprawie, będzie niezwykle istotne z perspektywy społeczeństwa informacyjnego oraz wykorzystywania Internetu w Unii Europejskiej.

Po pierwsze, orzeczenie powinno w sposób kompleksowy wskazywać, czym jest samo linkowanie, a także typy linkowania: *inline linking* oraz *framing*, co ugruntuje rozumienie tych pojęć w prawie europejskim, a co za tym idzie, również w prawodawstwach tych krajów Unii Europejskiej, które dokonały transpozycji postanowień dyrektywy 2001/29 do swoich porządków prawnych⁶². Należy ocenić taki skutek pozytywnie, ze względu na brak tak kompleksowego podejścia do rodzajów linkowania w orzecznictwie Trybunału, a także brak regulacji krajowych odnoszących się bezpośrednio do takiego sposobu rozpowszechniania utworów w sieci.

Po drugie, znaczenie orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest na tyle duże, że wnioski Trybunału będą mogły zostać wykorzystane w innych sprawach z zakresu udostępniania i rozpowszechniania utworów w Internecie⁶³, opartych zarówno na dyrektywach unijnych zawisłych przed Trybunałem, jak i opartych na prawie wewnętrznym, ocenianych przez sądy krajowe⁶⁴. Można przewidywać, że będzie

⁶¹ *Ibidem*, przykład wyszukiwania po wpisaniu w wyszukiwarkę Google Grafika frazy: „prawo autorskie w internecie”: https://www.google.pl/search?hl=pl&tbm=isch&sxsrf=ALeKk01OLH9d4yzJ_rAX_sWZaVB5FE-c9Q%3A1602281178341&source=hp&biw=1880&bih=939&ei=2t6AX8uZEovMgweRt4qwAQ&q=prawo+autorskie+w+internecie&oq=prawo+autorskie&gs_lcp=CgNpbWcQARgBMgIIADICCAyAggAMgIIADICCAyAggAMgIIADICCAyAggAMgIIADoHCCMQ6glQJzoECCMQJzoFCAAQsQM6CAgAELEDEIMBULRQWIFkYPZ5aAFwAHgAgAFOiAGJCJIBAJElmA EAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWewAQo&scient=img [dostęp: 09.10.2020].

⁶² Sama dyrektywa 2001/29 skierowana jest do wszystkich państw członkowskich, art. 15 dyrektywy 2001/29. Należy jednak zwrócić uwagę na trudności dotyczące transpozycji wyroków Trybunału Sprawiedliwości do porządku prawnego na gruncie prounijnej interpretacji polskiego prawa poprzez pełną absorpcję wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Ryszard Markiewicz przedstawiał już takie problemy przy okazji omawiania zagadnienia linkowania w nawiązaniu do orzeczeń Trybunału: R. Markiewicz, *Zdezorientowany...*, rozdz. I, pkt 7, 8.

⁶³ Zwłaszcza mając na względzie wykładnię oraz stosowanie w obrocie rozwiązań prawnych dotyczących sposobów korzystania z utworu.

⁶⁴ Tutaj zwłaszcza można wskazać na spory dotyczące korzystania z utworów chronionych prawem autorskim lub spory obejmujące zagadnienie przeniesienia autorskich praw majątkowych do utworu. W tych aspektach kluczowy jest art. 50 pr. aut.

to miało pozytywny wpływ na orzecznictwo europejskie, które z racji rozwoju Internetu coraz częściej spotyka się ze sprawami opierających się na świecie cyfrowym⁶⁵.

W związku z wpływem orzeczenia na rozumienie udostępniania i rozpowszechniania utworów poprzez linkowanie oraz *inline linking* oraz *framing*, a także uzależnieniem pewnych działań od zezwolenia podmiotu praw autorskich, treść uzasadnienia orzeczenia dotknie również obrotu utworami, ponieważ wnioski Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej mogą w znaczący sposób wpłynąć na treść lub na wykładnię umów z zakresu prawa autorskiego⁶⁶. Na tle prawa polskiego można przewidywać, że wpływ będzie widoczny zwłaszcza na licencje umożliwiające korzystanie z utworów na oznaczonych polach eksploatacji⁶⁷. Wpływ taki jest istotny, ponieważ sposoby korzystania z utworów w przeważającej mierze określają zakres przekazanych uprawnień w przypadku przeniesienia autorskich praw majątkowych do utworów, a także w przypadku umów o korzystanie z utworów⁶⁸. Dotknie to przede wszystkim branży IT⁶⁹, ale również innych podmiotów, które wykorzystują swoje utwory w Internecie⁷⁰ lub też tworzą swo-

⁶⁵ Historia judykatów sądów niemieckich przypomina historię orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości – orzecznictwo jest rozbite na sprawy dotyczące konkretnych typów linkowania oraz nie jest jednolite. Występują poglądy rygorystyczne, które dopatrują się naruszeń prawa autorskiego, ale są i takie, które pozostają jedynie na określeniu danego udostępnienia mianem „odniesienie”. Niektórzy autorzy negują również konieczność wskazywania na przesłankę nowej publiczności. Por. M. Manteghi, *Online Linking under EU Copyright Law: The CJEU Hyperlinks Trilogy: Is This the End of the Story?*, Turku 2016, s. 18–24, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3082278 [dostęp: 02.01.2021].

Orzecznictwo francuskie jest mniej bogate, jednak podejście do *hyperlinków* i *deep linków* jest podobne do niemieckiego. Por. M. Manteghi, *op. cit.*, s. 24–25.

Wśród orzeczeń sądów belgijskich znajduje się jedno niezwykle interesujące – dotyczące agregatora wiadomości – Google News, który został uznany za usługę, która narusza prawa autorskie. Por. M. Manteghi, *op. cit.*, s. 26–29.

Holenderski agregator www.kranten.com uchronił się przed ustaleniem przez sąd w Niderlandach, że narusza prawa autorskie, ponieważ choć zawiera *deep linki*, tak nie wprowadzał na swoją stronę utworów chronionych z tych stron, a jedynie zachęcał do kliknięcia linku poprzez skopiowanie nagłówka artykułu. Kluczowe orzecznictwa sądów niderlandzkich korzystają z dorobku europejskich judykatów w zakresie nowej publiczności, jednakże występują także istotne głosy krytyczne, wobec tego podejścia. Por. M. Manteghi, *op. cit.*, s. 33–37.

⁶⁶ Por. przypis 61.

⁶⁷ Na gruncie polskiego prawa autorskiego w przypadku wpływu wyroku Trybunału na pola eksploatacji, można dopatrywać się rozszerzenia wykładni art. 50 pr. aut. poprzez wprowadzenie nowego pola eksploatacji: „z wielokrotnianiem utworu techniką *inline linking*” – na bazie art. 50 pkt 1 pr. aut., a także dookreślenia kanału dystrybucji w zakresie „udostępnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym” poprzez wykorzystanie *framingu* – na bazie art. 50 pkt 3.

⁶⁸ Zwrócić uwagę należy na polskie uregulowanie tego zagadnienia poprzez art. 41 ust. 2, w którym ograniczono skutki umów o przeniesienie autorskich praw majątkowych lub umów o korzystanie z utworu do pól eksploatacji wyraźnie wymienionych w tychże umowach.

⁶⁹ W zakresie tworzenia i wdrażania rozwiązań dotyczących ochrony przed określonymi rodzajami linkowania albo wprowadzając do stron internetowych możliwość wykorzystywania *Inline linkingu* lub *framingu*.

⁷⁰ Jako przykład można wskazać strony, które umożliwiają udostępnienie prac graficznych, np. <https://www.deviantart.com> [dostęp: 10.10.2020].

je utwory za pomocą Internetu⁷¹. Ponadto działalność wielu podmiotów przenosi się do Internetu, zwłaszcza w przypadku prowadzenia marketingu⁷², wobec czego wielu przedsiębiorców będzie musiało zwrócić uwagę na treść uzasadnienia orzeczenia wydanego w związku z opinią w sprawie C-392/20. Skutkiem opinii może być także wprowadzanie dodatkowych środków zabezpieczających, uniemożliwiających naruszanie obowiązującego prawa oraz zawartej umowy⁷³. Z całokształtu opinii można wywnioskować, że Rzecznik chciałby, aby jego wskazania przysłużyły się społeczeństwu informatycznemu, choć można mieć wątpliwości, czy każdorazowo tak kazuistyczne podejście do problematyki działalności użytkowników w Internecie rzeczywiście im pomaga.

Uzależnienie dopuszczalności linkowania od zezwolenia podmiotu praw autorskich wpłynie na ustalenie szczególnych rodzajów naruszenia osobistych⁷⁴ bądź majątkowych praw autorskich⁷⁵. Zatem orzeczenie Trybunału wpłynie nie tylko na kwestie odpowiedzialności cywilnej uczestników obrotu, ale także karnoprawnej⁷⁶ z tytułu na przykład plagiatu⁷⁷. Będzie to pomocne ze względu na konieczność zauważania wszelkich możliwych (w przestrzeni wirtualnej) form wypełniania znamion czynów zabronionych obarczonych odpowiedzialnością karną.

6. Charakterystyka prawna linkowania

Rozważania należy rozpocząć od ogólnej charakterystyki prawnej dotyczącej linkowania utworów. Analiza będzie oparta na polskim prawie autorskim. Przede wszystkim link nie jest utworem w rozumieniu art. 1 pr. aut., w głównej mierze dlatego, że sam ciąg znaków jest generowany automatycznie. Generowanie korzysta z pewnych ustalonych zasad, np. z wprowadzania do linku nazwy dokumentu, jednakże sam link jest tworzony przez algorytm strony internetowej⁷⁸.

Linkowanie stanowi pole eksploatacji utworu na podstawie art. 50 pkt 3 pr. aut, gdyż może stanowić udostępnianie utworu w sposób publiczny i zapewniający, że każdy

⁷¹ Na przykład osoby tworzące swoje filmy i udostępniające je na platformie YouTube, np. Michał Bańka prowadzący kanał o nazwie „Baniak Baniaka”, <https://www.youtube.com/channel/UCXnI7wpHJ-x8bafp1BK3DUQ> [dostęp: 10.10.2020].

⁷² Szeroko wykorzystywany jest *influencer marketing* czy *viral marketing*. Ten drugi zakłada szerokie rozpowszechnianie się danego materiału marketingowego w sieci poprzez tzw. viral, czyli materiałowy, który rozprzestrzenia się wirusowo, więcej o *viral marketingu*: <https://inmarketing.pl/blog/viral-marketing-czym-jest-i-kiedy-stosowac/> [dostęp: 10.10.2020].

⁷³ Pozwoli to na rozszerzenie portfolio oferowanych usług przez te podmioty branży IT, które do tej pory nie zwracały uwagi na takie zabezpieczenia *by default*, a raczej dopiero na etapie projektowania.

⁷⁴ Na przykład polska regulacja zawarta w art. 78.

⁷⁵ Na przykład polska regulacja zawarta w art. 79, art. 116, art. 117 pr. aut.

⁷⁶ Więcej o odpowiedzialności karnoprawnej: R. Markiewicz, *Zdezorientowany...*, rozdz. II, podrozdz. g).

⁷⁷ Który w polskiej ustawie dotyczącej prawa autorskiego jest uregulowany w art. 115 pr. aut.

⁷⁸ Por. również Ł. Goździaszek, *Prawo blogosfery*, Warszawa 2014, rozdz. II, § 3, podrozdz. I.

może mieć dostęp do utworu chronionego w miejscu i w czasie samodzielnie wybranym. Jednakże dla tego pola eksploatacji istotne są cechy konkretnego sposobu linkowania, czyli jest sposób realizacji danej transmisji w Internecie⁷⁹, co zostanie przedstawione w dalszej części artykułu.

Sama charakterystyka prawna linkowania zależy od sposobu wykorzystania linku. Jeżeli odsyłacz jest wprowadzony wyłącznie po to, aby umieścić dany materiał na stronie innej niż pierwotna, można rozpatrywać to pod kątem naruszania prawa autorskiego, zwłaszcza wtedy, kiedy wraz z linkiem jest pobierany sam materiał⁸⁰, co jest kluczowe dla *inline linking*. Takie działanie jest bezprawne, ponieważ na zniwelowanie braku zgodności z prawem nie wpływa typ oznaczenia⁸¹. Jednakże nie zawsze tak będzie, ponieważ sam link nie musi służyć wprowadzeniu utworu do tekstu, a może posłużyć jako oznaczenie cytatu lub przypis⁸². Wtedy też, jeżeli przesłanki poprawności zastosowania prawa cytatu zostaną zachowane, link będzie spełniał istotną funkcję poprzez zapewnienie realizacji praw autorskich twórcy utworu, do którego dany link odsyła. Dlatego też bezprawnością nacechowana będzie taka sytuacja, która polega na wprowadzeniu wprost utworu za pomocą linkowania do innego miejsca bez zgody podmiotu praw autorskich, jeżeli z takim wprowadzeniem nie łączą się przesłanki wyłączające bezprawność, które muszą być każdorazowo oceniane. Przykładem takiej przesłanki może być wykorzystanie prawa cytatu uregulowanego w polskiej ustawie prawnoautorskiej.

Problem pojawia się, kiedy *inline linking* omija pewne segmenty stron internetowych, prowadząc bezpośrednio do danego materiału, a więc przeradza się w *deep linking*⁸³. Może to spowodować, że dla klikających link dany materiał będzie jawił się jako należący do strony internetowej, na której link zamieszczono⁸⁴. Nakłada to na linkujących konieczność dbałości o poprawne linkowanie, ponieważ wskazana sytuacja może stanowić zarzewie sporu, zwłaszcza wtedy, gdy link jest ukryty za słowem w tekście i po

⁷⁹ Por. odmiennie J. Szyjewska-Bagińska, art. 50, podrozdz. II, pkt 2, [w:] E. Ferenc-Szydełko (red.), *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, wyd. 3, Warszawa 2016, gdzie autorka fragmentu nie neguje wskazań wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 maja 2014 r., I ACa 1663/13, LEX nr 1466985.

⁸⁰ *Ibidem*, podrozdz. II.

⁸¹ *Ibidem*.

⁸² Co ma miejsce na przykład w niniejszym opracowaniu.

⁸³ Por. R. Stim, *Connecting to Other Websites*, <https://fairuse.stanford.edu/overview/website-permissions/linking/> [dostęp: 02.01.2021]. *Deep link* jest linkiem, który odsyła bezpośrednio do konkretnej podstrony, omijając przy tym strukturę nawigacyjną samej strony wraz z ominięciem strony głównej, źródło: <https://www.semtec.pl/slownik-seo/deep-link/> [dostęp: 11.10.2020]. *Deep link* może również kierować do konkretnego materiału, który został umieszczony w ramach danej strony internetowej.

⁸⁴ M. Flytzani, *Copyright issues pertaining to linking, framing and browsing on the Internet*, Saloniki 2017, s. 5, https://repository.ihu.edu.gr/xmlui/bitstream/handle/11544/15209/m.flytzani_thesis.pdf [dostęp: 02.01.2021].

kliknięciu na dane słowo otwiera się okno z linkowanym materiałem⁸⁵. Choć oczywiście nie należy wtedy negować dosyć istotnych argumentów obrony przed ewentualnymi roszczeniami autora linkowanego materiału, że przeglądarki internetowe pokazują linki otwieranych stron i po adresach URL można stwierdzić, na jakiej stronie został umieszczony dany materiał⁸⁶. Problem z określeniem autora materiału może również pojawić się w przypadku *framingu*⁸⁷.

Poza wykorzystaniem linku dla potrzeb prawa cytatu, można również wskazać, że link może przysłużyć się realizacji w cyberprzestrzeni prawa do rozpowszechniania w celach informacyjnych⁸⁸ na podstawie art. 25 pr. aut. Ponadto w doktrynie wskazuje się na możliwość posłużenia się linkiem w przypadku dozwolonego użytku, w ramach którego link może posłużyć w celu podania źródła, co musi nastąpić, zgodnie z przepisem, przy uwzględnieniu istniejących możliwości w cyberprzestrzeni⁸⁹. Powyższe w sposób oczywisty kieruje uwagę na linki. Należy jednak wziąć pod uwagę to, że same materiały, do których link odsyła, mogą być niedozwolone⁹⁰ i wtedy może to implikować odpowiedzialność osoby, która link wprowadziła⁹¹. Jak można zauważyć – katalog możliwego wykorzystania utworu za pomocą linkowania, który nie będzie nacechowany bezprawnością, nie jest mały, a poza wymienionymi istnieją jeszcze inne okoliczności, które wyłączają bezprawność działania internauty wykorzystującego linkowanie. Kluczowe jest, aby podnosić świadomość internautów w zakresie tego, jak należy postępować zgodnie z odpowiednimi regulacjami prawnymi, jaką jest na przykład możliwość rozpowszechniania utworu w celach informacyjnych, a jak unikać sytuacji, w których może dojść do naruszenia prawa, którą to sytuacją może być udostępnienie poprzez linkowanie materiałów, które naruszają obowiązujące prawo. Za przykład takich nielegalnych materiałów można uznać te, które wypełniają znamiona czynów zabronionych z polskiego kodeksu karnego.

Kluczowym aspektem, który należy rozważyć, jest to, czy linkowanie jest publicznym udostępnieniem utworu. Wcześniej wspomniany wyrok Trybunału w sprawie C-466/12 stwierdza, że linkowanie nie jest publicznym udostępnieniem, dookreślając

⁸⁵ Zob. również P. Savola, *EU Copyright Liability for Internet Linking*, "Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law" 2017, 8, 139 para 1, s. 147–148, <https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-8-2-2017/4563/JIPITEC-8-2-2017-139-Savola> [dostęp: 02.01.2021].

⁸⁶ Niestety może się zdarzyć i tak, że materiał będzie umieszczony na serwerze zewnętrznym i adres nie pozwoli na wskazanie strony, na której został on zamieszczony. Dla zabezpieczenia swoich interesów niezwykle ważne jest, aby opisywać swoje autorstwo również w samych materiałach, a nie tylko w opisie przy linku, który do takiego materiału prowadzi.

⁸⁷ Por. M. Flytzani, *op. cit.*, s. 6.

⁸⁸ Ł. Goździaszek, *op. cit.*, rozdz. II, § 3, podrozdz. III.

⁸⁹ *Ibidem*.

⁹⁰ Na przykład dziecięca pornografia.

⁹¹ Ł. Goździaszek, *op. cit.*, rozdz. II, § 3, podrozdz. III.

jednak, że ta sytuacja dotyczy udostępnienia w ten sposób utworów chronionych, ponadto te utwory są wolnodostępne⁹². Ograniczenie dostępu sprawiłoby, że jeżeli poprzez linkowanie materiał staje się ogólnodostępny – takie udostępnienie zakłada rozpowszechnienie utworu nowej publiczności⁹³. Jednakże Trybunał czyni to dla linków w ogóle, nie rozdzielając przy tym typów takiego udostępniania⁹⁴. W związku z tak ogólnym stanowiskiem Trybunału trzeba poddać modyfikacji te twierdzenia, aby dookreślić, w jakim zakresie linkowanie stanowi publiczne udostępnienie, a w jakim nie, tym bardziej że na problematykę konieczności niejednoznacznej kwalifikacji linków Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej zwracał już uwagę⁹⁵. I tak linki odsyłające nie będą stanowić czynności publicznego udostępnienia, ponieważ jest to wyłącznie informacja o miejscu zamieszczenia materiału, do którego link odsyła⁹⁶. Inaczej jednak należy zakwalifikować udostępnianie za pomocą linków osadzających – te linki realizują wszystkie przesłanki uznania za czynność publicznego udostępnienia, czyli: udostępnienie (transmisja w wyniku działań udostępniającego), zapewnienie możliwości zapoznania się z danym utworem potencjalnie nieograniczonemu kręgowi użytkowników, a także nową publiczność⁹⁷, która może zapoznać się z utworem, choć ta ostatnia przesłanka może okazać się problematyczna w zależności od stanu faktycznego⁹⁸.

Istotnym zagadnieniem jest również odpowiedzialność z tytułu linkowania. Udostępnianie w formie linkowania utworu, który został nielegalnie rozpowszechniony, skutkuje odpowiedzialnością cywilną takiego udostępniającego⁹⁹. Jednakże rozpowszechnianie tzw. utworów pirackich poprzez linki, rodzi również odpowiedzialność karną. Taka konstatacja jest możliwa na podstawie art. 116 pr. aut.: „Kto bez uprawnienia albo wbrew jego warunkom rozpowszechnia cudzy utwór w wersji oryginalnej albo w postaci opracowania, artystyczne wykonanie, fonogram, wideogram lub nadanie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2”. Jest to niebezpieczne dla linkujących, ponieważ nie jest konieczne uzyskanie przez użytkowników Internetu korzyści majątkowej, a ponadto art. 116 ust. 4 pr. aut. wskazuje, że czynu określonego powyżej można dopuścić się również nieumyślnie.

⁹² Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 lutego 2014 r. w sprawie C-466/12, ECLI:EU:C:2014:76. Wolny dostęp do utworów jest w tym przypadku kluczowym dopełnieniem, ponieważ linkowanie takich utworów stanowi jedynie łatwiejszy dostęp do takiego utworu, a nie jego udostępnienie, źródło: R. Markiewicz, *Zdezorientowany...*, rozdz. II, podrozdz. a).

⁹³ M. Flytzani, *op. cit.*, s. 24.

⁹⁴ Por. *ibidem*.

⁹⁵ Postanowienie Trybunału z dnia 21 października 2014 r. – *BestWater International GmbH* w sprawie C-348/13, ECLI:EU:C:2014:2315.

⁹⁶ M. Stawiński, *op. cit.*, s. 102.

⁹⁷ Więcej o nowej publiczności: R. Markiewicz, *Zdezorientowany...*

⁹⁸ *Ibidem*, s. 103.

⁹⁹ Ł. Goździaszek, *op. cit.*, rozdz. II, § 3, podrozdz. III.

P. Savola statuuje cztery możliwe interpretacje odpowiedzialności linkującego na gruncie prawa europejskiego¹⁰⁰. Wąska zakłada odpowiedzialność udostępniającego tylko za sam materiał, który został zalinkowany¹⁰¹. Pośrednia rozszerza odpowiedzialność na całą treść zawartą na stronie, do której odsyła link¹⁰². Szeroka dołącza do zakresu odpowiedzialności również klikalne linki, ale tylko te, które odsyłają do treści znajdujących się w danej witrynie, wraz z treściami znajdującymi się po kliknięciu w odnośnik¹⁰³. Najszersze rozumienie obejmuje również klikalne linki prowadzące do zewnętrznych witryn internetowych¹⁰⁴. Autor powyższych koncepcji przychyła się do szerokiej interpretacji¹⁰⁵. Autor niniejszego opracowania nie podziela jednak tego poglądu. Z uwagi na to, że linkowanie ma służyć udostępnieniu określonego materiału – odpowiedzialność winna być ograniczona jedynie do materiału, do którego kieruje dany odsyłacz. Jeżeli jednak link prowadzi do strony internetowej, gdzie znajdują się również inne materiały – linkujący odpowiada za całość takiej strony. Wydaje się jednak, że internauta może uwolnić się od odpowiedzialności, jeżeli wskaże, że celem linkowania jest jedynie poprowadzenie do konkretnego materiału, i dodatkowo wskaże na zastrzeżenie, że inne materiały na danej stronie nie zostały przez niego zbadane, a jeżeli je przejrzał, to powinien zwrócić on uwagę innym użytkownikom Internetu, że pewne treści naruszają obowiązujące prawo.

Udostępnianie plików w Internecie łączy się z problematyką pośredników. Czasem podmiot trzeci umożliwia internautom dostęp za pomocą swoich kanałów komunikacyjnych do materiałów umieszczonych w Internecie przez inne podmioty. Taki model udostępniania prezentują na przykład wyszukiwarki torrentów¹⁰⁶. Takie wyszukiwarki posiadają bazę, w której umieszcza się do pobrania linki lub pliki, które po wprowadzeniu do specjalnego programu – umożliwiają pobranie pliku od innych użytkowników. Wobec tego kluczowe jest, aby scharakteryzować odpowiedzialność pośredników, gdy za pomocą ich stron dochodzi do udostępniania treści w sposób naruszający obowiązujące prawo. Jest problematyczne z uwagi na to, jak szczegółową wiedzę o danym procesie udostępniania organy stosujące prawo będą mogły uzyskać, a jest to konieczne do ustalenia, kto dokonując aktu komunikacji – popełnia czyn zabroniony¹⁰⁷. Trybunał Sprawiedliwości

¹⁰⁰ P. Savola, *op. cit.*, s. 145.

¹⁰¹ *Ibidem*.

¹⁰² *Ibidem*.

¹⁰³ *Ibidem*.

¹⁰⁴ *Ibidem*.

¹⁰⁵ *Ibidem*.

¹⁰⁶ Torrenty to pliki zawierające informację, która jest wykorzystywana przez klientów sieci BitTorrent do pobierania plików od innych użytkowników, zob. <https://en.wikipedia.org/wiki/BitTorrent> [dostęp: 02.01.2021].

¹⁰⁷ Por. J. C. Ginsburg, L. A. Budiardjo, *Liability for Providing Hyperlinks to Copyright-Infringing Content: International and Comparative Law Perspectives*, „Columbia Journal of Law & The Arts” 2018, vol. 41;

Unii Europejskiej w jednym ze swoich orzeczeń wskazał, że publiczne udostępnianie ma miejsce już wtedy, gdy pośrednik ma świadomość tego, że użytkownicy dostarczonego przez niego systemu udostępniają utwory chronione w sposób naruszający obowiązujące prawo¹⁰⁸. Z tym jednak zastrzeżeniem, że Trybunał orzekł tak z uwagi na konkretny stan faktyczny, który polegał na: „zarządzaniu w Internecie i udzielaniu dostępu do platformy wymiany, która poprzez indeksację metadanych dotyczących utworów chronionych i udostępnianie wyszukiwarki umożliwia użytkownikom tej platformy wyszukanie tych utworów oraz ich wymianę w ramach sieci równorzędnej (*peer-to-peer*)”¹⁰⁹. Biorąc to pod uwagę, należy zaznaczyć, iż pośrednicy muszą stale monitorować swoje systemy, aby nie narazić się na przypisanie sobie odpowiedzialności z tytułu nielegalnego publicznego udostępniania utworów chronionych. Na ten moment są oni chronieni przez wskazany wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w ten sposób, że potrzebne są jeszcze dodatkowe działania poza samym udostępnieniem platformy, jednakże dlatego również kluczowa jest analiza danych stanów faktycznych – poziom szczegółowości uzyskanych informacji determinuje rozstrzygnięcie organów stosujących prawo.

Ograniczenie w zakresie odpowiedzialności z tytułu linkowania zostało zaprezentowane w doktrynie przez J. Bartę i R. Markiewicza. To ograniczenie jest bardzo ważne ze względu na to, że przy odpowiedzialności można mieć do czynienia z pewnym jej rozszczepieniem na osobę linkującą oraz na dostawcę usługi, w ramach której coś jest linkowane. I tak dostawca usługi może uwolnić się od odpowiedzialności, zdaniem wyżej wymienionych autorów, gdy towarzyszył mu brak świadomości bezprawności, nie osiągnął bezpośrednich profitów w związku z udostępnieniem pirackich treści, a także zablokował dostęp do bezprawnej strony¹¹⁰, co najczęściej będzie polegało na usunięciu treści zawierającej odsyłacz. Trudno się nie zgodzić z takim stanowiskiem. Podmiot zarządzający daną stroną internetową, ze względu na łatwość korzystania z niej, zachęcenie do interakcji między użytkownikami, w większości nie decyduje się na uprzednią¹¹¹ weryfikację materiału, a na moderację *post factum*, która najczęściej objawia się dopiero po zgłoszeniu faktu naruszenia regulaminu strony przez innych użytkowników, po którym podmiot zarządzający dowiadyuje się o zamieszczenia materiału czy też linku do materiału, która to czynność zamieszczenia narusza prawo. Biorąc pod uwagę specy-

„Columbia Public Law Research Paper” 2017, no. 14-563, https://scholarship.law.columbia.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3064&context=faculty_scholarship [dostęp: 02.01.2021].

¹⁰⁸ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie C-610/15, ECLI:EU:C:2017:456.

¹⁰⁹ Sentencja Wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie C-610/15, ECLI:EU:C:2017:456.

¹¹⁰ J. Barta, R. Markiewicz, *Telewizja interaktywna a prawo autorskie*, Warszawa 2007, rozdz. 8, podrozdz. 8.3.

¹¹¹ To znaczy przed zamieszczeniem danego materiału.

fikę działania stron internetowych w sieci, należy przyjąć rozważania J. Barty i R. Markiewicza za słuszne, ponieważ w proporcjonalny sposób przedstawiają możliwość uchylenia się podmiotu zarządzającego od odpowiedzialności za działanie, na które mógł właściwie zareagować dopiero po uzyskaniu informacji o naruszeniu prawa. Wprowadzając przymusową uprzednią moderację, zaburzylibyśmy sposób funkcjonowania użytkowników Internetu w sposób nieproporcjonalny, a ponadto taka masowa zmiana byłaby trudna do wymuszenia ze względu na globalny zasięg sieci oraz opór samych użytkowników.

Linkowanie, poza orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz polskiej doktryny, było również przedmiotem orzeczeń polskiej judykatury. Sąd Apelacyjny w Krakowie stwierdził, że jeżeli *deep link* zawiera odesłanie do wizerunku osoby, to takie udostępnienie jest publicznym udostępnieniem takiego wizerunku¹¹². Zdaniem autora, będzie tak jednak tylko wtedy, kiedy *deep link* ominie zabezpieczenia, które mają uniemożliwić bezpośrednie linkowanie do wizerunku, który nie jest wolnodostępny. Sąd Apelacyjny w Krakowie w uzasadnieniu do tego wyroku wskazuje, że rozpowszechnienie wizerunku następuje, ponieważ użytkownik musiał dokonać głębszego wyszukiwania¹¹³. Biorąc pod uwagę złożoność sieci Internet¹¹⁴, należy takie wskazanie uznać za niezasadne, bowiem w innym przypadku doszlibyśmy do paradoksu, w którym przy rozpatrywaniu podobnych spraw należałoby każdorazowo rozpatrywać, czy dwa kliknięcia będą stanowiły o głębszym wyszukiwaniu czy jednak tych kliknięć musi być więcej. Byłoby to niepotrzebne z racji na sporność procesu, implikowałoby to po wielokroć sięganie po opinie biegłych z zakresu informatyki. Najbezpieczniejszym i zarazem najbardziej optymalnym, zdaniem autora, rozwiązaniem jest przyjęcie, że w takiej sytuacji należy rozpatrywać problem nie z perspektywy trudności w wyszukiwaniu wizerunku, gdyż wizerunek został już publicznie udostępniony, a przez kryterium nowej publiczności, i w ten sposób dopatrywać się rozpowszechnienia wizerunku, na które osoba mogła nie wyrazić zgody. Sąd Apelacyjny w Gdańsku przedstawił w zakresie linków w jednym ze swoich wyroków dwie ciekawe konstatacje. W ocenie tego Sądu na ocenę prawną złożonego pozwu nie wpływa fakt, że na danej stronie nie znajduje się już link odsyłający¹¹⁵. Jest to słuszne, jeżeli przyjąć, że takie wskazanie dotyczy tylko osoby, która link zamieściła, i doszło w ten sposób do wypełnienia przesłanek warunkujących odpowiedzialność karną bądź cywilną. Usunięcie odsyłacza wraz z innymi przesłankami wpływa jednak, co wskazano wyżej, na odpowiedzialność podmiotu, który

¹¹² Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 lipca 2004 r., I ACa 564/04, TPP 2004/3-4/155.

¹¹³ *Ibidem*.

¹¹⁴ Przykładowo można wskazać na obecność wielu stron, podstron czy konkretnych materiałów na podstronach.

¹¹⁵ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 11 kwietnia 2014 r., I ACa 7/14, LEX nr 1544696.

zarządza stroną, na której pojawił się link. Na podstawie uzasadnienia do przedstawianego wyroku Sądu Apelacyjny w Gdańsku można wykazać, że jeżeli link odsyła do strony ogólnej, którą można nazwać stroną startową witryny internetowej, to nawet jeżeli na stronie znajdują się materiały naruszające prawo, to jednak poprzez takie działanie nie można przypisać naruszenia prawa osobie linkującej¹¹⁶. Taki wniosek Sądu jest słuszny. Nie sposób bowiem wymagać od internauty sprawdzenia wszystkich elementów strony i podstron, aby mógł on się upewnić, że jego ogólny link nie naruszy prawa. Byłby to nieproporcjonalny obowiązek, a biorąc pod uwagę możliwy brak dostępu do wszystkich materiałów zamieszczonych na linkowanej stronie, może wystąpić nawet niemożliwość takiej prewencji przy linkowaniu¹¹⁷.

Z linkowaniem wiąże się nie tylko kwestie prawnoautorskie: może ono także być regulowane prawem konkurencji, gdy w konkretnych przypadkach udostępnienie za pomocą odesłania może stanowić czyn nieuczciwej konkurencji¹¹⁸. Linki mogą również być istotne z perspektywy prawa znaków towarowych, gdyż mogą powodować mylne wyobrażenie o łączności znaku towarowego z niepowiązaną z nim stroną internetową, na której znak został udostępniony¹¹⁹. Taki mylny związek może również powstać w związku z techniką *framingu*¹²⁰. Linkowanie to również działanie, które może naruszać dobra osobiste, jeżeli link odsyła do materiału, który takie dobra narusza¹²¹.

7. Zezwolenie podmiotu praw autorskich a linkowanie

W zakresie *inline linking* nie należy mieć wątpliwości, że wnioski Rzecznika są w pełni trafne. Bez wątpienia swego rodzaju przechwyt utworu chronionego i udostępnienie go w nowym miejscu stanowi udostępnienie danego utworu publiczności, która nie była przewidziana przez podmiot praw autorskich, co automatycznie implikuje konieczność uzyskania zgody takiego podmiotu na takie działanie. Wynika to w głównej mierze z faktu, że utwór jest wyświetlany na stronie, na której znajduje się link, w sposób automatyczny, który nie wymaga dokonania dodatkowego działania przez odwiedzającego stronę, co stanowi integralne połączenie takiego przechwyconego utworu ze stroną, na której znajduje się *inline link*. Oczywiście może się zdarzyć, że *inline linking*

¹¹⁶ Por. *ibidem*.

¹¹⁷ Jednakże proponuje się pewne rozwiązania mające ułatwić internautom linkowanie, które nie będzie naruszało prawa, zob. <https://www.iprhelppdesk.eu/news/link-or-not-link> [dostęp: 02.01.2021].

¹¹⁸ A. Tworkowska-Baraniuk, *Internet jako miejsce czynów nieuczciwej konkurencji – problematyka prawnej ochrony domeny internetowej przedsiębiorcy*, „Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny” 2016, nr 1, rozdz. IV, podrozdz. 4.

¹¹⁹ A. Kobyłańska, *Ochrona znaków towarowych w Internecie*, Warszawa 2005, rozdz. I, § 4, pkt I.

¹²⁰ *Ibidem*, pkt II.

¹²¹ Por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18 grudnia 2013 r., V ACa 524/13, LEX nr 1415953.

wpisze się w wyjątek od uzyskania zgody podmiotu praw autorskich, którym może być np. cytat, parodia czy dozwolony użytek¹²².

Jeżeli jednak chodzi o *framing*, to należy podjąć polemikę z wnioskami Rzecznika Generalnego. Otóż w przedstawionym stanie faktycznym rzeczywiście *framing* nie będzie wymagał zezwolenia podmiotu praw autorskich, ponieważ opiera się on na zmniejszonych miniaturach utworów – *thumbnails*¹²³. Jednakże brak zezwolenia nie wpływa tylko z tego faktu, że jest to technika, która polega na otwieraniu utworu w ramce. *Framing* nie zawsze jest wolny od przesłanki zezwolenia podmiotu praw autorskich. Otóż, jeżeli ramka stanowiłaby okno nawigacyjne, które umożliwiałoby zapoznanie się z utworem, wtedy wystąpiłby szczególnie przypadek połączenia *framingu* z *inline linkingiem*, ponieważ ramka zawierałaby „pełną wersję”¹²⁴ utworu. W takim przypadku do takiego typu linkowania należy odnieść te same przesłanki, które implikują konieczność udzielenia zezwolenia na *inline linking*, co oznacza, że zdefiniowany przez Rzecznika taki mieszany sposób udostępniania – *inline frame*¹²⁵ – musi wymagać zezwolenia. Rzecznik w swojej opinii wyjaśnia, że *inline framing* jest skierowany do tej samej publiczności¹²⁶, co wskazuje na to, że Rzecznik optuje za ustaleniem braku wymogu uzyskania zezwolenia dla *framingu*. Stwierdzić zatem należy, co wynika z powyższych wskazań, że nie jest to wniosek właściwy. Skoro *inline framing* prezentuje cechy *inline linkingu*, to przesłanka skierowania do nowej publiczności, czego podmiot praw autorskich nie zakładał przy pierwotnym udostępnieniu, jest spełniona, co powinno implikować konieczność uzyskania zezwolenia na ten typ *framingu* tak, jak to jest czynione w przypadku *inline linkingu*. *Inline framing* nie jest bowiem odrębnym bytem linkowania, gdyż zdaniem autora niniejszego opracowania, *inline framing* należałoby kwalifikować jako podtyp *framingu* ze względu na podobieństwo formy, nie zapominając przy tym o dodatku pewnych cech *inline linkingu*.

Powyższe rozważania tracą jednak na aktualności, kiedy chodzi o linkowanie nie do konkretnego utworu, a do strony z możliwością uzyskania, po wykonaniu konkretnych operacji¹²⁷, dostępu do danego utworu¹²⁸. W takim wypadku należy zgodzić się z Ł. Goździaszkiem i takie działanie traktować nie jako udostępnienie utworu, a jako zachętę do zapoznania się z jego treścią¹²⁹.

¹²² Opinia w sprawie C-392/20 pkt 108, por. również Ł. Goździaszek, *op. cit.*, rozdz. II, § 3, podrozdz. III.

¹²³ Można to zaobserwować, kiedy publikujemy link w poście w serwisie Facebook.

¹²⁴ Okno nawigacyjne pozwalałoby poruszać się po całym materiale, do którego odsyła link.

¹²⁵ Opinia w sprawie C-392/20 pkt 12, 13.

¹²⁶ Opinia w sprawie C-392/20 pkt 91.

¹²⁷ Taką operacją może być zakup dostępu do utworu. Spotyka się to często na stronach internetowych powiązanych z prasą.

¹²⁸ Ł. Goździaszek, *op. cit.*, rozdz. II, § 3, podrozdz. III.

¹²⁹ *Ibidem*.

Na niezwykle interesujące rozwiązanie problemu wskazał w swojej publikacji elektronicznej R. Stim. Mianowicie przedstawił on formularz umowy o linkowanie, która w założeniu ma pozwolić na uniknięcie sporu ze względu na zgodny zamiar stron na linkowanie danego materiału za pomocą wskazanych w umowie sposobów udostępniania¹³⁰. Należy wyrazić wątpliwość, czy takie porozumienia mają szansę na realne zaistnienie ze względu na specyfikę sieci Internet¹³¹. Niemniej można to przekuć w postulat, że jeżeli internauta chce zalinkować materiał, to może grzecznościowo zapytać o zgodę osoby, która materiał uprzednio udostępniła na swojej stronie. Nie zaszkodzi, a w ten sposób internauta przyczyni się do budowania kultury w Internecie.

8. Podsumowanie

Niniejsze opracowanie zdecydowanie nie wyczerpuje tematyki linkowania. Jest to zagadnienie obszerne nie tylko ze względu na wiele wątków prawnych, ale i często zawile aspekty informatyczne. Niemniej jednak zauważyć należy, że temat jest aktualny oraz powszechny ze względu na istotność linkowania dla funkcjonowania Internetu. Choć tematyka zawarta w niniejszym artykule mogłaby po odpowiednim rozszerzeniu stanowić całą monografię, tak dla celów popularyzacji tematu, który sprawia trudności w praktyce stosowania prawa, ogólne uchwycenie tego zagadnienia jest równie ważne. Ponadto przedstawiona opinia Rzecznika Generalnego skłania ku kolejnemu pochyleniu się nad zagadnieniem linkowania, tym razem już w sposób bardziej kompleksowy, kiedy to Trybunał Sprawiedliwości swoje orzeczenie będzie wydawał już nie dla linkowania w ogólności, a dla konkretnych typów takiego udostępniania.

Rzecznik wskazuje, że proponowana wykładnia stanowi wzmocnienie pozycji podmiotu praw autorskich¹³². Rzeczywiście z większości opinii Rzecznika można wywnioskować, że orzeczenie oparte na opinii będzie wpływać na polepszenie sytuacji prawnej podmiotu praw autorskich. Przede wszystkim dlatego, że kompleksowo podejmuje zagadnienie rodzajów linkowania i ich wpływu na charakterystykę prawną takiego działania. Jednakże wstrzymanie się od przyjęcia przesłanki konieczności udzielenia zezwolenia dla *inline framingu* jest, zdaniem autora niniejszego opracowania, błędem, który zakłóca pewność podmiotów praw autorskich zarówno co do ich sytuacji prawnej, jak i ochrony przed naruszeniami w wyniku linkowania. Brak określenia wymogu zezwolenia

¹³⁰ R. Stim, *op. cit.*

¹³¹ Wydaje się, że taki sposób na wykluczenie ewentualnych sporów wynika ze specyfiki amerykańskiego podejścia do zagadnienia linkowania w Internecie, por. M. A. O'Rourke, *Legal Issues on the Internet. Hyperlinking and Framing*, „D-Lib Magazine” Kwiecień 1998, <https://dlib.org/dlib/april98/04orourke.html#note1> [dostęp: 02.01.2021].

¹³² Opinia w sprawie C-392/20 pkt 106.

nia podważa również wniosek Rzecznika o tym, że cała treść opinii sprzyja podmiotowi praw autorskich. Mimo wszystko opinię Macieja Szpunara należy uznawać za pozytywną, a w przyszłości być może przed Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej trafi sprawa dotycząca *inline framingu*, która uzupełni wskazania Rzecznika z opinii w sprawie C-392/20 o konieczność uzyskania zezwolenia na *inline framing*.

Na pewno nie należy popierać podejścia, aby nie skupiać się na prawie własności intelektualnej, a „raczej na naturze użytkowania i możliwości kontrolowania go przez autora [tłum. – D.G.]”¹³³. Choć jest to istotne zagadnienie, tak nawet i ono łączy się z prawem autorskim, zwłaszcza z perspektywy wskazanych w niniejszym artykule orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Bibliografia

Źródła

A. Akty prawne

Konwencja berneńska o ochronie dzieł literackich i artystycznych z dnia 9 września 1886 r.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE, EUR-Lex – 32019L0790.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego 2014/26/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz udzielania licencji wieloterytorialnych dotyczących praw do utworów muzycznych do korzystania online na rynku wewnętrznym, EUR-Lex – 32014L0026.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/28/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie niektórych dozwolonych sposobów korzystania z utworów osieroconych, EUR-Lex – 32012L0028.

Dyrektywa 2006/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej, EUR-Lex – 32006L011.

Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym, EUR-Lex – 32001L0029.

Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawy o grach hazardowych, Dz.U. z 2015 r. poz. 1639.

Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, Dz.U. z 2019 r. poz. 1231, z 2020 r. poz. 288.

¹³³ E. A. Cavazos, C. F. Miles, *Copyright on the WWW: Linking and Liability*, „The Richmond Journal of Law & Technology” 1997, Volume 4, Issue 2, http://jolt.richmond.edu/jolt-archive/v4i2/cavazos.html#fn** [dostęp: 02.01.2021]. Choć stanowisko zostało wyrażone przez amerykańskich specjalistów, jednakże z racji na globalną obecność sieci Internet – należy wykluczać takie podejście, aby możliwie szeroko podejmować problem ochrony praw własności intelektualnej w Internecie.

B. Orzeczenia

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 7 sierpnia 2018 r. w sprawie C-161/17.
Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie C-610/15.
Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 8 września 2016 r. w sprawie C-160/15.
Postanowienie Trybunału z dnia 21 października 2014 r. – *BestWater International GmbH* w sprawie C-348/13.
Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 lutego 2014 r. w sprawie C-466/12.
Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 7 marca 2013 r. w sprawie C-607/11.
Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 4 października 2011 r. w sprawach połączonych C-403/08 i C-429/08.
Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 maja 2014 r., I ACa 1663/13.
Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 11 kwietnia 2014 r., I ACa 7/14.
Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18 grudnia 2013 r., V ACa 524/13.
Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 lipca 2004 r., I ACa 564/04.

C. Opinie

Opinia Rzecznika Generalnego Macieja Szpunara w sprawie C-392/20 – *Verwertungsgesellschaft Bild-Kunst/Stiftung Preußischer Kulturbesitz* z dnia 10 września 2020 roku.

Literatura

Barta J., Markiewicz R., *Telewizja interaktywna a prawo autorskie*, Warszawa 2007.
Cavazos E. A., Miles C. F., *Copyright on the WWW: Linking and Liability*, "The Richmond Journal of Law & Technology" 1997, Volume 4, Issue 2.
Ferenc-Szydelko E. (red.), *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, wyd. 3, Warszawa 2016.
Flytzani M., *Copyright issues pertaining to linking, framing and browsing on the Internet*, Saloniki 2017.
Ginsburg J. C., Budiardjo L. A., *Liability for Providing Hyperlinks to Copyright-Infringing Content: International and Comparative Law Perspectives*, „Columbia Journal of Law & The Arts” 2018, vol. 41; „Columbia Public Law Research Paper” 2017, no. 14-563.
Goździaszek Ł., *Prawo blogosfery*, Warszawa 2014.
Klaris E., Bedat A., *Copyright liability for linking and embedding an E.U. versus U.S. comparison and guide*, Nowy Jork 2018.
Kobyłańska A., *Ochrona znaków towarowych w Internecie*, Warszawa 2005.
Manteghi M., *Online Linking under EU Copyright Law: The CJEU Hyperlinks Trilogy: Is This the End of the Story?*, Turku 2016.
Markiewicz R., *Ilustrowane prawo autorskie*, Warszawa 2018.
Markiewicz R., *Zdezorientowany prawnik o publicznym udostępnianiu utworów*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej” 2016, nr 4.
McGovern S., *Aereo, In-line Linking, and a New Approach to Copyright Infringement for Emerging Technologies*, „The Catholic University Law Review” 2015, Volume 64, Issue 3.

- Michalak A. (red.), *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, Warszawa 2019.
- O'Rourke M. A., *Legal Issues on the Internet. Hyperlinking and Framing*, „D-Lib Magazine” Kwiecień 1998.
- Papadakis E., *Hyperlinking, making available and copyright infringement: lessons from European national courts*, „European Journal of Law and Technology” 2017, vol. 8, No 1.
- Savola P., *EU Copyright Liability for Internet Linking*, „Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law” 2017, 8, 139 para 1.
- Stawiński M., *Linki internetowe do chronionych utworów a publiczne udostępnienie utworu – glosa – C-466/12*, „Monitor Prawniczy” 2015, nr 2.
- Tworowska-Baraniuk A., *Internet jako miejsce czynów nieuczciwej konkurencji – problematyka prawnej ochrony domeny internetowej przedsiębiorcy*, „Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny” 2016, nr 1.

Internet

Internetowa encyklopedia – Wikipedia:

<https://en.wikipedia.org/wiki/BitTorrent>;

https://en.wikipedia.org/wiki/Copyright_aspects_of_hyperlinking_and_framing;

https://en.wikipedia.org/wiki/Deutsche_Digitale_Bibliothek;

https://pl.wikipedia.org/wiki/Fundacja_Pruskiego_Dziedzictwa_Kulturowego;

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Hiperłącze>;

https://en.wikipedia.org/wiki/Inline_linking;

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Linkowanie>;

https://pl.wikipedia.org/wiki/Martwy_link.

Serwis DeviantArt, <https://www.deviantart.com>.

Serwis YouTube, kanał „Baniak Baniaka”, <https://www.youtube.com/channel/UCXnI7wpHJ-x8bafp1BK3DUQ>.

Strona internetowa European IP Helpdesk, <https://www.iprhelpdesk.eu/news/link-or-not-link>.

Strona internetowa Stanford University Libraries, Stim R., Connecting to Other Websites, <https://fairuse.stanford.edu/overview/website-permissions/linking/>.

Strona internetowa agencji InMarketing, <https://inmarketing.pl/blog/viral-marketing-czym-jest-i-kiedy-stosowac/>.

Strona internetowa marketingwsieci.pl, <https://marketingwsieci.pl/slownik-e-marketingu/link/#>.

Strona internetowa VG Bild-Kunst, <https://www.bildkunst.de/en/vg-bild-kunst/about-vg-bild-kunst>.

Wyszukiwarka Google Grafika, https://www.google.pl/search?hl=pl&tbm=isch&sxsr=AleKk01OLH9d4yzJ_rAX_sWZaVB5FE-c9Q%3A1602281178341&source=hp&biw=1880&bih=939&ei=2t6AX8uZEovMgweRt4qWAQ&q=prawo+autorskie+w+internecie&oq=prawo+autorskie&gs_lcp=CgNpbWcQARgBMgIIADICCAyAggAMgIIADICCAyAggAMgIIADICCAyAggAMgIIADoHCCMQ6gIQJzoECCMQJzoFCAAQsQM6CAgAELEDEIMBULRQWIFkYPZ5aAFwAHgAgAFOiAGJCJBAJE1mAEOAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWewAQo&scient=img.

Wyszukiwarka InfoCuria, <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=230872&pageIndex=0&doclang=pl&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=6298849>.